Miskovics Anna

Pókerarc

Naphosszat ülök az asztalnál, és arra várok, hogy nyerjek, de hiába. Olybá tűnik, az a nap sose jön el. Évek óta vesztésre állok, és egyre lejjebb csúszom. Mindig más osztja a lapokat, de az ászok sose nálam landolnak, pedig éppenséggel nem vagyok rossz játékos. Hiába, a blöfföt nehéz kiszúrni, és ha sikerül, néha már akkor is késő. Ha pedig a krupié kedvez valakinek, akkor meddő remény a győzelem. Ez a hely sem az már, ami régen volt. De nekem bérelt helyem van, még ha a bútorok vándorolnak is, én elmozdíthatatlan vagyok. Körbejáratom a tekintetem, egy barátságos, megbízható arcot keresve, de a legtöbb, amit kaphatok, az a közöny, és nemtörődömség, melytől menekülök, nehogy rám is átragadjon belőle. Már én sem az vagyok, aki régen voltam, de tisztán látom a helyzetet. Bár én is felölthetném a bárgyúság palástját, és elbújhatnék benne.

Vannak, akik azt mondják, ez csak egy játék, és néha hajlamos vagyok magam is ezt hinni, mivel egyesek oly lelkesen fáradoznak azon, hogy hülyére vegyenek minket, mi pedig jobbára tűrjük, ellenállásunk már a múlté. Micsoda luxus volna kiállni magunkért. Egyszersmind őrült egy ötlet. Lázadásom magját csírájában fojtották el, hogy ne burjánzzon el a józan ész termése, s azóta e szikár talajon nem igen fogant meg semmi egyéb, mint az inkompetencia dudvája. De igyekszem nem túlzottan belelovallni magam. Talán a közöny egy enyhe variánsa máris megfertőzött, s tünetei alattomosabbak, mint hittem… és mégis, mindig, mikor megfogadom, hogy rajtam nem fog a gúnyuk, a fölényeskedésük, végül ott találom magam indulataim útvesztőjében, áldozatként. Nem hagyhatom, hogy ez felülkerekedjen rajtam, s nem engedhetem, hogy az arcom árulkodjon arról, hogy mi játszódik le bennem, érzelmeim vad hullámai nem érhetnek partot. Hangtalan figyelek, nesztelen pásztázom a teret a tekintetemmel, csupán a légzésem hangja lopózik be a csendbe, jelezvén, hogy még élek.

Igenis élek. Pedig az életemmel játszom, s a tétek igen magasak. Hisz mindent megtettek velem, amit lehetett, mindent, amit tudom, hogy nem érdemeltem, s valódi érdemeim félresöpörték. A pókerarc már nem csak egy pléhpofa, amit néhanap felöltök, hogy elkerüljem a bonyodalmakat, hogy az iszonyat ne üljön ki a képemre, és ne uralja minden vonásomat. Nem én választottam ezt a rezignált képű szörnyeteget, az

ügyefogyott bájmosollyal, de ő sem választott engem. Kezdetben vékony fátyolként ereszkedett alá, mely csak finomította nemtetszésemet, és átsegített a nehézségeken, megkímélve engem a nagyobb kellemetlenségektől. Mikor vastagodni kezdett, jobban hasonlított egy páncélzat darabjára, akár egy lovag sisakja, mely védelmet nyújt a viselőjének, de rostélyain át még kilátni, s aminek darabjait gazdája mozgatja. Melynek segítségével elérhetetlenné válhat, nem férkőzhetnek hozzá, egyedül csak a szeme árulkodhat, de tekintetével igyekszik védekezőn más irányt megcélozni, hogy ne lehessen kiolvasni belőle a kétségbeesést és az őrületet. Csendes meg-hunyászkodás ez, de szükséges. Mint saját magunk elföldelése, szinte teljességgel lehetetlen, és mégis megtesszük kényszeredetten. Van még olyan, aki elhiszi, hogy az ilyen visszafogott arcok mögött, a felszín alatt, mélyen elrejtve nem éppen a legádázabb pusztítás zajlik? Mintha egy kitörni készülő eszelőst olyan szobába zárnának, melynek ajtaja résnyire nyitva van. A lelkem, akár egy tébolyda, mint egy huligán játszószobája. Ha belépnénk, már csak a romok üdvözölnének.

A fátyol, mely eleinte könnyű, finom szövésű és áttetsző, majd ruganyos volt, mostanra merev, és megkeményedett. Ma már az álarc visel engem, nógat, utasít arra, hogy mit tegyek. A teremből kilépve még a magam ura vagyok, a magam elhasznált valójának az ura. Egyre többször hatalmasodik el rajtam az érzés, hogy üvölteni tudnék, de törekszem fegyelmezett maradni, és nem kiordítani magamból a fájdalmat és elkeseredettséget, ami bennem lakozik. Nem tudom, a többi arc valódi-e, nem tudom ki az, akinek az arcába nézek, és nem bajlódom azzal, hogy kiderítsem. Épp eleget elmond az, hogy mindannyian a mások által felállított szabályok szerint játszunk, s annak ellenére követjük őket, hogy e szabályok mindenkire érvényesek, kivéve a kiötlőjüket.

Nagy butaság lenne azt mondani, hogy egyedül vagyok a bajban, egyedül, akár az ujjam, hiszen minden ujjnak van társa, és van barátja, ők valóban összefoghatnak, miközben én hiányt szenvedek a bajtársakban, s csak magamra számíthatok. Na és az arcra. Magunkra maradtunk a lapjaimmal. Próbálok megszabadulni a maszktól, de nem tudok. Oly gyakran sietett a segítségemre, hogy már nem bírok vele, önálló életre kelt. Az én érdekeim szerint cselekszik, én mégis félek, hogy később sem ereszt, hogy végül összeforrok vele. Az ő érzéketlenségük, és nagyképűségük csak a maszkot erősíti, és az én reménytelenségemet növeli.

Újabb és újabb paklit kevernek, de a lapok botrányosan silányok. Zsiványok osztják a zsugát sunyi módra. Nincs könny, mit az évek alatt le ne nyeltem volna, de a remény az én könnyeim kútja. Időbe telt, de

rájöttem, hogy az 'arc' nem engem véd, hanem másokat. Ha a saját valóm szembe találkozna velük, lelepleződnék, egyszeriben védtelen lennék, és a tombolás immár kitörne a zárt kapuk mögül, melynek az 'arc' őrzi a kulcsát. Gyenge vagyok, s a maszk sem tesz erősebbé, csupán elfedi gyengeségemet. Magunkért erősnek lenni a legnehezebb. Az 'arc' egyedül otthon hagy nyugodni, szelíden lekéredzkedik, mert minden bizonnyal neki is szüksége van a pihenésre, s én végre ismét „gyenge" lehetek. Omlós, mint a tejbe mártott cukros ropogós. Nem is gyengeség ez, hanem nyugalom, könnyed létezés a kínkeserves napok között. Régi énemnek már csak árnyékát látom itt-ott felbukkanni, reményteljes, elhivatott személye ott kísért a sarkokban, a vágyaimban, az álmaimban.

Úgy tűnik, a megtörteknek nem jár nyerőszék, vagy megértés, nem fújnak a kedvükért visszavonulót az ellenséges csapatok, nem szűnnek a támadások. A teremben levő emberek, akik maguk is a támadásoktól tartanak, s igyekeznek a lehető legjobb lapokat a magukénak tudni, érdektelenek mások szenvedéseivel szemben, hiszen lefoglalja őket saját túlélésükért folytatott küzdelmük, s ezért senki nem hibáztatja őket érzéketlenségükért. Ebben a játszmában mindenki csak önmagáért felel. Lassan az én érdeklődésemet is egyre nehezebb lekötni, unom a játszmát, s a játszmázást, a blöfföket, a csalást, az embereket. Az álarc mindent kézben tart, habár azt nem tudni meddig, de én már magamnak is hazudok arról, hogy milyen jó a helyzet, mi mindent ki lehet hozni a lapjaimból, holott egy fabatkát sem érnek. De ha partiban akarunk maradni, nem dobhatjuk el egyszerre az összes kártyát.

Megjátszott lelkesedéssel tartom életben magam. Talán a bensőmben az a kis csökevény, melyet egykor a lelkemnek neveztek, már kitombolta magát, s nincs is már, mi összetörje, vagy ösztökélje. Nem sikerült ugyan elpusztítaniuk, hiszen még játékban vagyok, de ami voltam, azt kiölték belőlem, s most jobban hasonlítok Frankenstein szörnyetegére, mint önmagamra, puszta életjeleket mutatok, de semmi többet. Ha a maszk valóban egy másik ember volna, beállhatna helyettem örökre. Jó szolgálatot tenne, még annál is többet. Dolgozhatna értem, amíg én vissza nem szerzem az életemet. De hiába élősködik rajtam az 'arc', ő nem helyettesíthet.

Egyre kényelmetlenebbül ülök, elgémberedtem, huzat van, és én kiszáradtam. Kínban vagyok, és mehetnékem támadt. Ez a hely megbetegít engem. Mikor a többi asztalt pásztázom, mintha barlanglakókat látnék, sötét van, és a sötétben mindenki egyformának hat. Egyformán tehetetlennek, és egyformán elkeseredettnek. Üresednek a székek, s nem lépnek színre új játékosok. Talán hamarabb utoléri a helyet a híre, mint gondolnák, s talán mégsem olyan csábító, mint azt elhitetni próbálják. Mi

megmaradtunk ütött-kopott, lestrapált bútordarabjainak, mint egy olcsón szerzett díszlet utolsó maradványai. A lapok foszladoznak a kezemben, túl sok játszma van mögöttünk, zsíros ujjnyomok csúfítják el minduntalan a még épen maradt részeket. Bátran feltehetnénk a kérdést, hogy ki akarna olyan partiban részt venni, ahol nincs esélye nyerni, és nem veszik komolyan? Az érvényesülés könnyű, hazug ígéretével becsalogatott sokaság nagy elánnal próbálta ki magát, míg oda jutott, hogy ráébredjen, a kisember szerencséje nem hatol át e falakon belülre. Még azok is, kik oly jól forgatják a lapokat, s oly nagy tehetséggel vannak megáldva, is megtapasztalták, hogy nem érik el az őket megillető sikereket. Ez akár egy öblös tapsot is kaphatna, hisz százával akadnak itt összecsapható üres markok.

A maszk védelmezőn rám simul ugyan, de szemem elől oszladozik a köd, és tisztábban látok, mint valaha. Diadalmaskodni sokféleképpen lehet, nem feltétlenül kellenek hozzá nyerő lapok. Sok időbe telt, míg beláttam, ha folyton oly lapokra ácsingózok, melyeket sose osztanak ki, az egész életem egy hosszú várakozássá nyúlik, mígnem megkövesedem. Kijjebb csúszom a székkel, eltávolodva az asztaltól, s kinyújtóztatom merev tagjaim. Visszaköltözik a vér a végtagjaimba, érzékszerveim kiélesednek. Megtorpanok, habár eleget fontolgattam, bátortalanul eltolom magam, majd egy határozott mozdulattal felállok az aszaltól. Hogy, hogy nem, én voltam az értékes ász a pakliban, a lap mások kezében, akit rendre eldobáltak, majd újra érte nyúltak, ha a szükség úgy kívánta. De ez a játék nyilvánvalóan nem nekem való, s nem való, hogy csak úgy játszanak velem. Ezúttal csak az arcot hagyom hátra, s én elhagyom a helyet. Hátha neki több szerencséje lesz vele.